

комплексу визначається генотипом в більшій мірі, ніж накопичення білка. Взаємодія факторів рік+сорт та сорт+попередник була незначною, тобто вони впливали на даний показник практично незалежно один від одного.

Індекс деформації клейковини (ІДК). Виявлена суттєва залежність ІДК досліджуваних сортів від генотипу – 81 %. Залежність від погодних умов була значно меншою (14 %), а від попередника та інших факторів – несуттєвою.

Висновки. 1. Селекціонер, створюючи нові сорти, повинен в більшій мірі враховувати такі показники якості: індекс деформації клейковини, вміст сирої клейковини, показник седиментації, масу 1000 зерен. Адже, саме на ці показники виявлено достовірно суттєвий вплив фактору генотипу сорту в умовах Лісостепу України.

2. Вміст білка у борошні, натура зерна та склоподібність в більшій мірі визначалися умовами вирощування.

3. Виявлено істотний вплив попередників на вказані вище показники якості борошна та зерна (окрім ІДК та натури зерна).

УДК: 635.652:631.52

ГЕНОТИПНІ ВІДМІННОСТІ СОРТОЗРАЗКІВ КВАСОЛІ ЗВИЧАЙНОЇ ЗА ОЗНАКАМИ ТЕХНОЛОГІЧНОСТІ

Роїк М.В., аспірант

Робота виконана під керівництвом доцента **Мазура О.В.**

Вінницький національний аграрний університет

Промислове вирощування квасолі у нашій країні залишається недостатнім, не дивлячись на те, що ця культура вважається традиційною для України і користується широким попитом у приватному секторі і в господарствах різних форм власності для вирощування на продовольче зерно і для консервування. Сорти квасолі, що нині вирощуються, характеризуються нестабільною врожайністю, сприйнятливістю до ураження бактеріозами і вірусною мозаїкою, недостатньою технологічністю щодо механізованого вирощування і збирання врожаю. Тому актуальними є дослідження з добору та створення вихідного селекційного матеріалу, необхідного для виведення сортів квасолі, стійких до біотичних і абіотичних чинників середовища, придатних для вирощування за інтенсивними технологіями.

Для більш активного впровадження у виробництво треба створювати сорти перш за все придатні до механізованого збирання урожаю. Це сорти з кущовою рослиною, переважно прямою формою куща, з високорозташованим нижнім ярусом бобів (10 см і вище) та високою стійкістю до вилягання.

Результати досліджень. Для селекційної практики значний інтерес мають зразки квасолі з високим розміщенням нижнього ярусу бобів і стабільним проявом цієї ознаки за роками. За результатами досліджень серед вивчених

сортозразків квасолі виділено 12 зі стабільним проявом цієї ознаки за роками. У середньому ж за роки дослідження висота прикріплення нижнього ярусу бобів у сортозразків була на рівні 15,9 см у 2014 році та 14,8 см у 2015 році. Нами виділено сортозразки квасолі звичайної з високим розташуванням нижнього ярусу бобів на рослині. Дані зразки перевищували стандарт, Харківська штамбова, за висотою прикріплення нижнього ярусу бобів на 0,4-2,8 см. Це сортозразки: походженням з України – UD0302930 (16,8 см), UD0302957 (16,6 см); Франції – UD0301781 (16,9 см); Німеччини – UD0302796 (15,7 см); Туреччини - UD0302746 та Азербайджану - UD0302547 (15,6 см). Найбільш стабільними за висотою прикріплення нижнього ярусу бобів є сортозразки UD0302930 (Україна), UD0300856 (Словаччина); UD0302796 (Німеччина); UD0302957 (Україна) та UD0302547 (Азербайджан), у яких коефіцієнт варіації був у межах 2,9-3,6 і середньоквадратичне відхилення – 0,2-0,6.

Висновки. Нами виділено сортозразки квасолі звичайної з високим розташуванням нижнього ярусу бобів на рослині. Дані зразки перевищували стандарт, Харківська штамбова, за висотою прикріплення нижнього ярусу бобів на 0,4-2,8 см. Це сортозразки: походженням з України – UD0302930 (16,8 см), UD0302957 (16,6 см); Франції – UD0301781 (16,9 см); Німеччини – UD0302796 (15,7 см); Туреччини - UD0302746 та Азербайджану - UD0302547 (15,6 см). Найбільш стабільними за висотою прикріплення нижнього ярусу бобів є сортозразки UD0302930 (Україна), UD0300856 (Словаччина); UD0302796 (Німеччина); UD0302957 (Україна) та UD0302547 (Азербайджан), у яких коефіцієнт варіації був у межах 2,9-3,6 і середньоквадратичне відхилення – 0,2-0,6.

УДК 633.111:631.527

ПРОЯВ ТРАНСГРЕСІЙ У ГІБРИДІВ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ СТВОРЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ БЕКРОСНИХ СХРЕЩУВАНЬ

Русюк С.Л., Оксьом В.П.

Інститут фізіології рослин і генетики НАН України

Трансгресивна селекція, що базується на відборі найкращих особин у гібридній популяції, є одним з основних методів покращення самозапильних культур. Окремими дослідниками показана ефективність використання позитивних трансгресій в селекції пшениці. Отримано вагомі результати, які деякою мірою пояснюють причини цього феномену, але до цього часу ще не розроблена теорія трансгресивної мінливості ознак. Тому нині виділення трансгресивних форм з гібридних популяцій набуває як теоретичного, так і практичного значення в селекції рослин.